

EVALUATIE CAMERATOEZICHT AMSTERDAM-WEST

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EVALUATIE CAMERATOEZICHT
AMSTERDAM-WEST

- eindrapport -

Auteurs:
Mr. drs. A. Schreijenberg
Drs. G.H.J. Homburg

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 – 531 53 15
Fax : +31 (0)20 – 626 51 99

Amsterdam, september 2012
Publicatienr. 2318

© 2012 Regioplan, in opdracht van de directie Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam en het Stadsdeel Amsterdam West
Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.
Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan.
Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond.....	1
1.2 Reikwijdte en vraagstelling	1
1.3 Aanpak van het onderzoek	2
1.4 leeswijzer	3
2 Camera's in Amsterdam West: context, doelen, organisatie	5
2.1 Maatregelen tegen overlast en criminaliteit	5
2.2 Beleid	6
2.3 Opzet en organisatie van het cameratoezicht	7
2.4 Werkprocessen	8
2.5 Waargenomen camerabeelden.....	9
2.6 Opvolging, opsporing en vervolging.....	11
3 Ervaringen met cameratoezicht	15
3.1 Professionals.....	15
3.2 Ondernemers	17
3.3 Bewoners	18
4 Resultaten van cameratoezicht	21
4.1 Veiligheidsituatie	21
4.2 Duiding ontwikkelingen	22
4.3 Doelbereik	23
5 Conclusies en aanbevelingen	25
5.1 Hoofdconclusie.....	25
5.2 Beantwoording onderzoeksvragen	25
5.3 Advies	27
Bijlagen	29
Bijlage 1 Tabellen	31
Bijlage 2 BeslisInstrument Continueren Cameratoezicht	35

MANAGEMENTSAMENVATTING

Naar aanleiding van ernstige incidenten is in het gebied in en rondom de Jan van Galenstraat in Amsterdam-West in oktober 2010 flexibel camera-toezicht ingesteld. De camera's hebben tot doel om jongerenoverlast, overvallen, auto-inbraken en vernielingen tegen te gaan. Naast de inzet van camera's is een pakket van andere veiligheidsmaatregelen uitgevoerd in het gebied.

Het gevoerde beleid heeft resultaat gehad. Het gebied is veiliger geworden, met name op de punten waar de maatregelen (waaronder het cameratoezicht) specifiek op gericht zijn. Bewoners en ondernemers geven bovendien aan dat ze zich door het cameratoezicht veiliger voelen.

Het effect van cameratoezicht, als onderdeel van het bredere pakket van maatregelen, is moeilijk te isoleren. We stellen echter vast dat het feitelijke gebruik van de camera's gering is. Er worden in ruim anderhalf jaar tijd gemiddeld vier incidenten per camera per maand waargenomen. De laatste maanden zijn dit minder dan twee incidenten per camera per maand. Er worden steeds minder ernstige incidenten waargenomen. Ongeveer twee keer per maand wordt door de uitkijkers de politie gebeld. De politie komt gemiddeld een keer per maand op grond van camerabeelden ter plaatse.

Er kan niet gesproken worden van actief gebruik van de camera's. Daarnaast wordt niet actief samengewerkt door de verschillende professionals die bij het cameratoezicht betrokken zijn. En ten slotte zijn technische problemen blijvend van aard gebleken. Door storingen zijn er vaak geen camerabeelden.

Op basis van deze bevindingen stellen we vast dat het cameratoezicht niet langer proportioneel is:

- de veiligheidssituatie is verbeterd;
- het is niet zonder meer aannemelijk dat de veiligheidssituatie verslechtert als de camera's worden verwijderd (veel van de andere maatregelen uit het bredere pakket zijn beëindigd zonder negatieve gevolgen);
- en het cameratoezicht wordt in de praktijk niet actief gebruikt.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

In oktober 2010 zijn in de Jan van Galenstraat in stadsdeel Amsterdam West drie flexibele camera's geïnstalleerd. Deze camera's hebben tot doel om jeugdoverlast, overvallen, auto-inbraken en vernielingen tegen te gaan. Het cameratoezicht is onderdeel van een bredere aanpak van de onveiligheidsproblemen in het gebied.

De toestemming voor het cameraproject was aanvankelijk gegeven tot 31 december 2011. In 2011 is een eerste evaluatie van het project uitgevoerd. Daarin werd onder andere geconstateerd dat het cameratoezicht niet opleverde wat ervan werd verwacht en dat er verschillende knelpunten waren die een effectief gebruik van camera's in de weg staan, met name technische problemen en een gebrekkige samenwerking tussen de betrokken partijen. Omdat de camera's ten tijde van de evaluatie pas relatief kort operationeel waren, was onduidelijk of het hier om aanloopproblemen ging of om structurele bevindingen. De toestemming voor het project is daarom verlengd. Inmiddels is het cameratoezicht ruim anderhalf jaar operationeel en is er voldoende tijd verstreken om een zinvolle evaluatie uit te kunnen voeren. De directie Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam en het stadsdeel Amsterdam West hebben Regioplan Beleidsonderzoek de opdracht gegeven deze evaluatie uit te voeren. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

1.2 Reikwijdte en vraagstelling

Het onderzoek moet duidelijk maken hoe het cameratoezicht wordt ingezet en welke resultaten er zijn behaald. Op basis hiervan moet een beslissing worden genomen over de toekomst van het cameratoezicht in het gebied. Het onderzoek moet de volgende vragen beantwoorden:

1. In hoeverre zijn de doelstellingen van het cameratoezicht gehaald?
2. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast zijn met het cameratoezicht geconstateerd en op welke manier is daar opvolging aan gegeven?
3. Hoe zijn het uitkijken van de camerabeelden en de opvolging die daaraan gegeven wordt door politie en uitkijkers georganiseerd? Zijn er verbeterpunten?
4. Wat zijn de ervaringen van professionals met het cameratoezicht?
5. Wat zijn de ervaringen van buurtbewoners en ondernemers met het cameratoezicht?
6. Welke mogelijkheden zijn er voor publiekprivate samenwerking in het cameraproject Jan van Galenstraat?

7. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast doen zich voor in het cameragebied en de omliggende gebieden? Hoe ontwikkelt de problematiek zich door de tijd?
8. Wat zijn de effecten van het cameratoezicht in termen van handhaving, criminaliteit en veiligheid?

1.3 Aanpak van het onderzoek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- *Documentstudie*
We bestudeerden beleidsdocumenten, operationele afspraken, werkinstructies, plan van aanpak en de eerdere evaluatie.
- *Analyse van politiecijfers*
Er zijn politiecijfers over de veiligheidssituatie in het gebied en het gebruik van de camera's geanalyseerd.
- *Verdiepend onderzoek naar opsporing en vervolging*
In politieregistraties is nagegaan in hoeverre beelden gebruikt worden om daders op te sporen en tot welke resultaten dit heeft geleid.
- *Enquête onder bewoners*
Er is een enquête gehouden onder bewoners van het cameragebied. Zij zijn per brief uitgenodigd om een webenquête in te vullen.¹
- *Interviews met ondernemers*
Er zijn twaalf interviews met ondernemers gehouden, verspreid over de Jan van Galenstraat en de De Rijpgracht.
- *Expertmeeting*
De (voorlopige) resultaten van het onderzoek werden voorgelegd aan een groep professionals die zich dagelijks bezighouden met de veiligheid in het cameragebied.
- *Toepassing beslisinstrument*
Aan de hand van het speciaal daartoe ontwikkelde beslisinstrument wordt op basis van alle onderzoeksgegevens een advies gegeven over het al dan niet continueren van cameratoezicht.

Het onderzoek is uitgevoerd in augustus 2012.

¹ Daarnaast is een onderzoeker in het gebied aanwezig geweest om bewoners die dat wensten in de gelegenheid te stellen de vragen mondeling te beantwoorden. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de aanleiding, de context en de organisatie van het cameratoezicht in Amsterdam-West. In hoofdstuk 3 worden de ervaringen van professionals, ondernemers en bewoners besproken. Hoofdstuk 4 gaat over de ontwikkeling van de veiligheidssituatie, de invloed van de camera's daarop en de mate waarin de doelstellingen van het cameraproject zijn bereikt. In hoofdstuk 5 worden de onderzoeksvragen beantwoord en trekken we conclusies.

2 CAMERA'S IN AMSTERDAM WEST: CONTEXT, DOELEN, ORGANISATIE

2.1 Maatregelen tegen overlast en criminaliteit

Proportionaliteit en subsidiariteit In de gemeentewet is vastgelegd dat de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid kan verlenen om camera's te plaatsen wanneer dat in het belang van de handhaving van de openbare orde noodzakelijk is. De noodzakelijkheidstoets waarvan sprake is, schrijft voor dat gekeken wordt naar de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit van de maatregel. Proportionaliteit houdt in dat de zwaarte van de maatregel in verhouding moet zijn met het doel; subsidiariteit betekent dat het beoogde doel van de camera's niet met andere, minder ingrijpende maatregelen bereikt kan worden.

Maatregelenpakket In het gebied rond de Jan van Galenstraat vonden in de periode 2009-2010 verschillende (ernstige) incidenten plaats, waaronder overvallen, auto-inbraken, vernielingen en jeugdoverlast. Om de veiligheidssituatie te verbeteren is een pakket van maatregelen ingevoerd, waar cameratoezicht een onderdeel van was.

Behalve het cameratoezicht zijn rond het jaar 2010 de volgende maatregelen ingevoerd:

- Het instellen van een 'Task-Force' van stadsdeel, politie en OM;
- extra stimuleren van bewoners en ondernemers om overlast te melden;
- onderzoek en extra toezicht door politie;
- inzet van toezicht vanuit de centrale stad;
- inzet van Jeugd Preventie Teams;
- inzet van de groepsaanpak via de shortlist-methodiek;
- gesprekken door stadsdeel en politie met ouders en overlastgevende jongeren;
- extra schoonmaakwerkzaamheden in het winkelgebied;
- gebiedsscan met betrekking tot de veiligheid van het winkelgebied;
- individuele veiligheidsscans ten behoeve van de gebiedsscan;
- aanbidding stadsdeel subsidie voor collectieve beveiliging ondernemers;
- oprichting ondernemersvereniging;
- lichtschouw;
- straatcoaches;
- gezinsbezoekers;
- Plan van Aanpak 'Veilige Winkelgebieden' (DNA-spray, extra toezicht, nieuwsbrieven).

De laatste drie maatregelen en het cameratoezicht lopen nog steeds. De overige maatregelen zijn inmiddels afgerond.¹ Een deel van de maatregelen

¹ Brief van de Stadsdeelvoorzitter aan deelraad (30 januari 2012). *Evaluatie maatregelen ter bevordering van de veiligheid in en om de Jan van Galenstraat.*

betreft acties (bijvoorbeeld het oprichten van een ondernemersvereniging of de inzet van DNA-spray) die nog steeds structurele activiteiten ten gevolg hebben. Een ander deel van de maatregelen (met name de extra inzet op specifieke problemen) is teruggeschroefd, omdat de problematiek verminderd is.

Waar verbeteringen in de veiligheidssituatie vastgesteld worden, kunnen die hun oorzaak hebben in het geheel van de maatregelen die in het gebied zijn ingezet. Een oordeel over de objectieve effecten van cameratoezicht, los van de andere maatregelen, is niet te geven. Dit evaluatieonderzoek heeft daarom met name ten doel vast te stellen of processen en techniek verbeterd zijn, of de benutting van de camera's vergroot is en of de problematiek in het gebied de inzet van camera's nog steeds rechtvaardigt.

2.2 **Beleid**

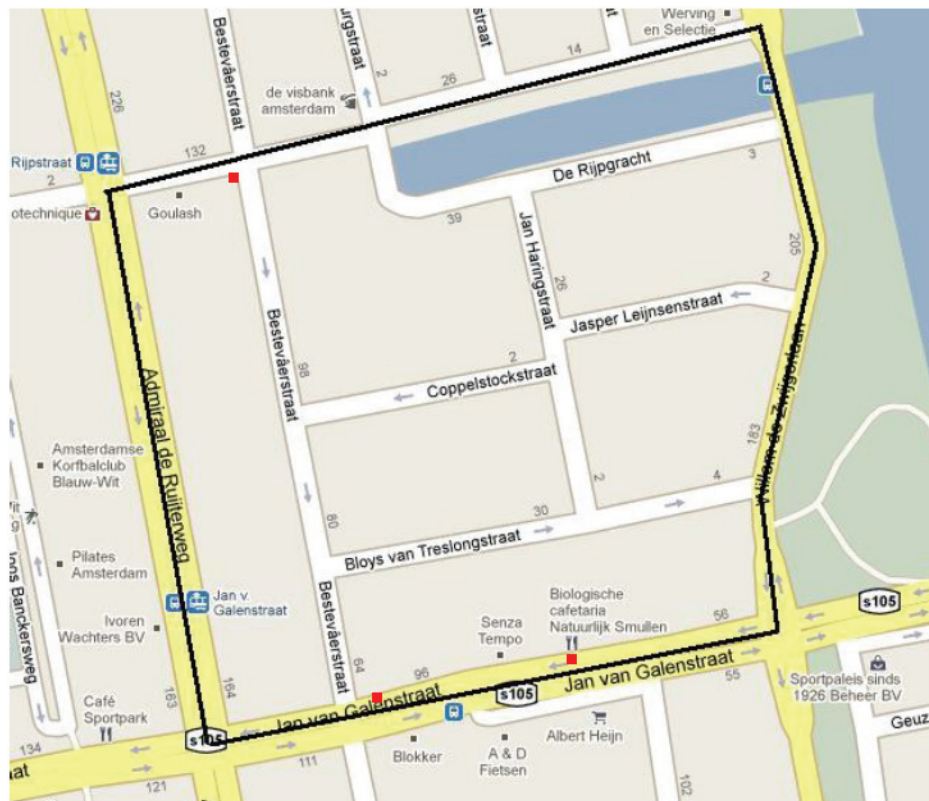
Doelen	<p>In het plan van aanpak van het cameraproject Jan van Galenstraat worden drie hoofddoelstellingen geformuleerd met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• de objectieve veiligheid;• het slachtofferschap;• onveiligheidsgevoelens. <p>Naast deze hoofddoelstellingen worden veertien subdoelstellingen geformuleerd op zeven verschillende thema's:</p> <ul style="list-style-type: none">• preventie;• meer effectieve en efficiënte inzet van politie en toezichthouders;• opsporing;• verbetering van de informatiepositie;• snelle storingsafhandeling;• snelle verplaatsbaarheid van de camera's;• live toezicht.
Evaluatie	<p>De resultaten van de evaluatie in 2011 laten zien dat de drie hoofddoelstellingen behaald worden. Het is echter niet duidelijk of dit aan de inzet van camera's is toe te schrijven. Van de veertien subdoelstellingen wordt er één geheel behaald en één gedeeltelijk: bewoners zijn bekend met cameratoezicht en de politie gebruikt de beelden, zij het in geringe mate, in de opsporing. De evaluatie laat zien dat zowel de organisatie als de techniek van het cameratoezicht (nog) niet op orde zijn. Daarom wordt aanbevolen daarin te investeren en opnieuw een grondige afweging te maken van de noodzaak van het cameraproject.² Dit rapport biedt input voor een dergelijke afweging.</p>

² P. van Egmond, S. Flight & P. Hulshof (2011). *Cameratoezicht stadsdeel West. Proces- en effectevaluatie*. Amsterdam: DSP-groep.

2.3 Opzet en organisatie van het cameratoezicht

Het cameratoezicht in Amsterdam-West werd in oktober 2010 ingesteld door het stadsdeel na toestemming van de burgemeester. Het stadsdeel is eigenaar van de drie camera's en het camerasysteem. Twee camera's hangen in de Jan van Galenstraat, één camera in de De Rijpstraat (zie figuur 2.1).

Figuur 2.1 Camergebied en cameraposities

De camerabeelden worden uitgekeken door medewerkers van de particuliere beveiligingsonderneming Trigion, die in dienst zijn van het stadsdeel. Dit gebeurt dagelijks live op verschillende tijdstippen tussen 15.00 en 24.00 uur. De operationele regie van het cameratoezicht is in handen van het politiewijkteam Bos en Lommer. De politie geeft aan waar de medewerkers van Trigion op moeten letten en in welke gevallen zij bij de politie melding moeten maken van hun waarnemingen. Behalve aan de politie rapporteren de uitkijkers van Trigion ook dagelijks en maandelijks aan het stadsdeel. De politie heeft zelf ook toegang tot de camerabeelden en kan de beelden indien nodig live bekijken.

2.4 Werkprocessen

2.4.1 Operationele doelen

2010 In het plan van aanpak (2010) worden prioriteiten geformuleerd bij het uitkijken van de camerabeelden. Het cameratoezicht is gericht op de volgende vormen van onveiligheid:

- jeugdoverlast;
- mishandeling;
- vernieling;
- straatroof;
- overvallen.

2011 In 2011 zijn deze doelen bijgesteld en geconcretiseerd. Van de uitkijkers wordt gevraagd op de volgende problemen te letten:

- verdachte situaties;
- stilstaande of dubbelgeparkeerde auto's (kenteken, merk en type) - voor zover deze in relatie staan tot jeugdoverlast;
- personen die zich langdurig ophouden voor winkels (signalement);
- groepen hangjongeren;
- alle andere situaties die de aandacht trekken.

Deze nieuwe set doelen is besproken in het monitoroverleg van de politie, het stadsdeel en de uitkijkers. De politie vertaalde de doelen in juli 2011 naar een werkinstructie voor de uitkijkers. De instructie wordt in augustus 2012 nog steeds gebruikt.

2.4.2 Instructie uitkijkers

Rapportages Als speerpunt voor het uitkijken van de camera's in Amsterdam-West is jeugdoverlast genoemd. Als er grote groepen jeugd rondhangen worden de uitkijkers geacht om telefonisch contact met de politie op te nemen en bevindingen en signalementen door te geven. Wanneer de politie geïnformeerd is, blijven de uitkijkers de beelden nog een kwartier bekijken. Zij noteren het tijdstip waarop de politie ter plaatse komt. Als dat niet binnen een kwartier gebeurt, dan nemen ze nogmaals contact op. De rapportages over deze waarnemingen worden zowel aan de politie als aan het stadsdeel verstuurd (dagelijks en maandelijks).

Instructie De algemene instructie van de uitkijkers is als volgt:

- elk uur tussen 15.00 en 24.00 uur (camera-)surveilleren langs alle in de opdracht genoemde winkels;
- bevindingen verwerken; ook aangeven als er niets gezien is;
- bij jeugdoverlast signalementen noteren;
- noteren hoe laat de politie wordt gebeld;
- noteren hoe laat de politie arriveert;
- noteren of de camera's defecten vertonen.

Bekendheid De huidige werkwijze van de uitkijkers blijkt bij medewerkers van het stadsdeel en de politie niet exact bekend te zijn. De projectleiders gaan ervan uit dat de uitkijkers in brede zin letten op de onderscheiden delicten en problemen in het gebied. Sinds juli 2011 werken de uitkijkers echter met de toen door de politie opgestelde strikter geformuleerde instructie met jongerenoverlast als speerpunt.

2.5 Waargenomen camerabeelden

2.5.1 Uitkijkruimte

Live uitkijken In ongeveer anderhalf jaar tijd werd in het gebied Jan van Galenstraat/ De Rijkgracht 1295 keer een camerasurveillance uitgevoerd. Dat is gemiddeld twee keer per dag. Hoe lang er in die gevallen gesurveilleerd wordt, wordt niet geregistreerd. Door storingen zijn er niet altijd camerabeelden. In de onderzochte periode werd 68 keer een defect gemeld. Toen wij de uitkijkruimte bezochten (augustus 2012), bleek het beeld nog steeds regelmatig weg te vallen.

Tabel 2.1 Geregistreeerde acties en defecten

Geregistreerd	Aantal keer
Preventieve actie	1295
Camera defect	68

Bron: registratie Trigion

Waargenomen incidenten In de onderzochte periode (maart 2011 – augustus 2012) werden met behulp van de camera's 210 incidenten waargenomen en geregistreerd. Parkeeroverlast en jongerenoverlast zijn de grootste categorieën. Het afgelopen jaar is relatief vaker jongerenoverlast gesignaleerd. Zoals eerder beschreven, is er dan ook specifiek voor deze vorm van overlast een werkinstructie voor de uitkijkers opgesteld. Het grotere belang van jongerenoverlast betekent dus niet per se dat deze vaker voorkomt; wel dat er scherper op gelet is.

Tabel 2.2 Waargenomen incidenten uitkijkruimte maart 2011 tot augustus 2012 (tussen haakjes de stand van zaken op 1 augustus 2011)

Type incident	Aantal keer waargenomen
Parkeeroverlast	110 (80)
Hangjongeren	48 (11)
Overlast	3 (1)
Auto-inbraak	1 (1)
Overige meldingen	48 (6)
Totaal	210 (99)

Bron: registratie Trigion

Er worden steeds minder incidenten met de camera's waargenomen. In de eerste vijf maanden werden 99 incidenten geregistreerd. Een jaar extra uitkijken levert 111 extra incidenten op. Het gaat daarbij niet om ernstige incidenten zoals vermogens- en geweldsdelicten, maar voornamelijk om vormen van overlast.

Voldoende benutting? Er is geen norm voor een 'voldoende' gebruik van camerabeelden. Op grond van ervaringen in andere gemeenten en stadsdelen is er wel iets te zeggen over wat er verwacht mag worden. In Rotterdam levert een cameraproject gemiddeld zeven waarnemingen per camera per maand op. In Amsterdam-Oost (Indische Buurt), een qua problematiek vergelijkbaar gebied met het onderzochte cameragebied in West, worden met twaalf camera's in zes maanden tijd 677 incidenten waargenomen. Dat zijn ruim negen incidenten per camera per maand.³

In Amsterdam-West worden in de eerste vijf maanden ook vrij veel waarnemingen gedaan (6,6 per camera per maand). Na zeventien maanden gebruik van de camera's is het rendement echter afgenomen. Gemiddeld worden iets meer dan vier incidenten per camera per maand waargenomen. Hoewel er geen duidelijke norm voor is, kunnen we concluderen dat dat minder is dan in andere cameragebieden.

2.5.2 Politie

Live uitkijken Op het politiebureau aan de Hoofdweg zijn twee schermen geplaatst waarop beelden live kunnen worden bekeken. De afspraak is dat beelden hier niet continu worden bekeken. Trigion bepaalt tussen 15.00 en 24.00 uur het gebruik van de camera's. Een politieagent zit wel in de ruimte waar de beeldschermen zijn opgesteld. Als deze agent een incident ziet, worden collega's op straat gewaarschuwd om ter plaatse te gaan. Er wordt niet geregistreerd hoe vaak dit gebeurt. Volgens de politie gebeurt het niet dagelijks, maar komt het regelmatig voor. Trigion registreert wel hoe vaak de politie gewaarschuwd wordt en ter plaatse komt.

Waargenomen incidenten De politie houdt niet bij hoe vaak er live meegekeken wordt. In de onderzochte periode is één keer geregistreerd dat een incident live waargenomen is, maar het is mogelijk dat dit vaker gebeurd is. Het gaat in het geregistreerde geval om de bekladding van een winkelpand. Hoe vaak beelden worden gezocht naar aanleiding van incidenten wordt niet geregistreerd. Wel heeft de politie tussen 1 juli 2011 en 1 juli 2012 in alle voorkomende gevallen geregistreerd wanneer beelden achteraf bruikbaar bleken voor opsporingsonderzoek. Zes keer werden in de onderzochte periode beelden veiliggesteld en op cd gebrand om als bewijs te fungeren (zie paragraaf 2.6).

³ P. van Egmond, S. Flight & P. Hulshof (2011). *Evaluatie cameratoezicht Indische Buurt Amsterdam 2011. Proces- en effectevaluatie*. Amsterdam: DSP-groep.

Terugkijken beelden Het terugkijken van beelden door de politie verloopt zonder problemen. Dat wil zeggen: als er beelden beschikbaar zijn. Doordat er regelmatig storingen zijn, komt het voor dat beeldmateriaal ontbreekt. Het veiligstellen van beelden voor gebruik in opsporing en vervolging is daardoor moeilijk. Daarnaast loopt het computerprogramma regelmatig vast, waardoor het veiligstellen van beelden ook tijdrovend is en soms wel een dag in beslag neemt. Politieagenten geven aan dat de beelden vaak erg algemeen zijn. Dat betekent dat de camera's vanaf grote afstand filmen, veel in beeld brengen, maar weinig details. De ervaring van de politie is daarnaast dat incidenten zich vaak buiten het zicht van de camera's afspelen. Dat komt volgens de politie omdat de beweegbare camera's op een vaste camerapositie zijn ingesteld. Door vaker (automatisch) van camerapositie te wisselen, is er meer in beeld te brengen. De politie wijst daarbij echter ook meteen op het nadeel van wisselende cameraposities. Waar een incident in beeld wordt gebracht en de camera automatisch van positie wisselt, is niet het gehele incident te volgen. Dat gaat ten koste van de bewijskracht van de beelden.

2.6 Opvolging, opsporing en vervolging

2.6.1 Opvolging van beelden door de politie

Bij 31 van de 210 waargenomen incidenten is de politie geïnformeerd. Daarbij is in zeventien gevallen sprake van overlast door hangjongeren. Ook bij het gesignaleerde geval van auto-inbraak is de politie ingeschakeld. Twee keer gebeurt dat bij parkeeroverlast, een keer bij algemene overlast. De elf overige gevallen betreffen incidenten in de categorie overige meldingen. Omdat het hier om weinig meldingen gaat, is het interessant bij welke incidenten in de categorie overig de politie wordt ingeschakeld. Tabel 2.3 geeft een overzicht.

Tabel 2.3 Waargenomen incidenten, gemeld bij de politie

Type incident	Waargenomen en aan politie gemeld
Hangjongeren	17
Parkeeroverlast	2
Auto-inbraak	1
Overlast	1
<i>Overige meldingen</i>	
Verdacht gedrag	4
Betreden bouwplaats	3
Straatroof	1
Overtreding alcoholverbod	1
Doorrijden na aanrijding	1
Totaal	31

Bron: registratie Trigion

Om een oordeel te vormen over de opvolging die aan beelden gegeven wordt, is het nuttig de opvolging af te zetten tegen de waarnemingen. Op 31 meldingen komt de politie 18 keer ter plaatse of geeft aan langs te gaan (registratie Trigion). In tabel 2.4 laten we zien hoe vaak er camerasurveillance plaatsvindt en er incidenten worden waargenomen.

Tabel 2.4 Rendement van camerasurveillance (maart – juli 2012 ten opzichte van maart – juli 2011)

	Maart – Juli 2011	Maart – Juli 2012
Aantal keren camerasurveillance	145	863
Waargenomen incidenten	115 (79%)	29 (3%)
Aantal waargenomen incidenten per camera/per maand	8	2
Waargenomen incidenten (exclusief parkeeroverlast)	33 (23%)	20 (2%)

Bron: registratie Trigion, bewerking Regioplan

Tabel 2.4 laat zien dat de camera's, ten opzichte van dezelfde periode in 2011, in 2012 beter benut worden. Er wordt door de uitkijkers vaker een virtuele surveillanceronde door de straten gedaan. Dat leidt echter niet tot meer waargenomen incidenten. Deels is dat terug te voeren op nieuwe prioriteiten. Parkeeroverlast wordt in mindere mate een aandachtspunt. Ook gecorrigeerd voor de parkeeroverlast blijft het aantal incidenten met 20 in 2012 beduidend lager dan in 2011 (30), ondanks dat er vaker camerasurveillance plaatsvindt. Dertig procent van de incidenten is in 2011 ernstig genoeg om de politie te waarschuwen. Het gaat daarbij zes keer om jongerenoverlast, één keer wordt een auto-inbraak gezien en één keer valt de melding in de categorie overig. In 2012 gaat het om vijf keer jongerenoverlast, een keer overlast en een keer parkeeroverlast. Een vergelijkbaar beeld. In anderhalf jaar tijd geldt dat de politie in zestig procent van de door uitkijkers gemelde incidenten ter plaatse gaat.

De cijfers vormen een duidelijke indicatie voor een afname van de veiligheidsproblemen in het gebied: er wordt vaker uitgekeken, maar ongeveer even veel (of weinig) gezien.

2.6.2 Gebruik van beelden in opsporing en vervolging

In de periode van 1 juli 2011 tot en met 30 juni 2012 is door de politie bijgehouden hoe vaak beelden zijn veiliggesteld om ze te kunnen gebruiken in een opsporingsonderzoek. In deze periode is veertien keer geregistreerd dat er gezocht is naar beelden van een incident. Dit zal niet altijd geregistreerd zijn. Het is dus niet duidelijk hoe vaak beelden onbruikbaar blijken voor verder gebruik. De algemene indruk van de politie is echter dat door storingen vaak (stukken van) beelden ontbreken, waardoor zij niet bruikbaar zijn. De aanleiding voor het terugkijken van beelden (waarneming door de politie, Trigion of burgers) wordt niet geregistreerd.

Wel is de aard van het incident bekend, en waar beelden gebrand worden, wordt dit altijd geregistreerd. Dat wil zeggen dat we met zekerheid iets kunnen zeggen over het gebruik van beelden in opsporingsonderzoek. Tabel 2.5 geeft een overzicht van de incidenten waar beelden bij gezocht zijn. De laatste kolom geeft aan hoe vaak deze beelden daadwerkelijk gevonden en gebruikt zijn.

Tabel 2.5 Opgevraagde beelden en gebruik beelden voor opsporing

Jaar	Incident	Resultaat	Beelden gebrand
2011	Auto-inbraken	Onbekend	Nee
2011	Fietsdiefstal	Onbekend	Nee
2011	Inbraak bedrijf	Buiten zicht camera	Nee
2012	Aanranding	Buiten zicht camera	Nee
2012	Schietpartij	Geen beelden wegens storing. De leverancier van de camera's kon beelden echter veilig stellen.	Ja
2012	Bedreiging met vuurwapen	Geen beelden wegens storing	Nee
2012	Verkeersongeval	Beelden veiliggesteld	Ja
2012	Vernieling auto	Onbekend	Nee
2012	Inbraak woning/ bedreiging met vuurwapen	Beelden veiliggesteld	Ja
2012	Schietpartij	Beelden veiliggesteld	Ja
2012	Diefstal auto	Buiten zicht camera	Nee
2012	Liquidatie	Beelden van een camera veiliggesteld. Geen beelden van de andere twee camera's wegens storing.	Ja
2012	Inbraak woning	Buiten zicht camera (omdat deze werd gebruikt om ergens anders op te letten)	Nee
2012	Zedendelict	Beelden veiliggesteld	Ja

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, wijkteam Bos en Lommer

Tabel 2.5 laat zien dat in een jaar tijd zes keer camerabeelden bruikbaar bleken in een opsporingsonderzoek. Het ging daarbij voornamelijk om ernstige incidenten: drie schietpartijen, een inbraak met vuurwapendreiging en een zedendelict. Ook werden de beelden van een verkeersongeval gebrand. Of de desbetreffende zaken uiteindelijk zijn opgelost, is op grond van de registraties niet te zeggen.

3 ERVARINGEN MET CAMERATOEZICHT

3.1 Professionals

3.1.1 Stadsdeel

- Noodzaak?** Het stadsdeel geeft aan dat bij de totstandkoming van het cameraproject Jan van Galenstraat door tijdsdruk niet uitputtend is onderzocht of de ervaren problematiek in het gebied met andere (minder vergaande) maatregelen kon worden aangepakt. Enkele (ernstige) incidenten hebben de invoering van cameratoezicht versneld. Tegelijkertijd zijn veel andere maatregelen ingevoerd, zoals de inzet van verschillende toezichthouders en veranderingen in de inrichting van de openbare ruimte.
- Organisatie** De organisatie van het cameratoezicht is vrij complex. Het stadsdeel heeft als eigenaar van het systeem en opdrachtgever van de uitkijkers in principe de regie. Op hoofdlijnen bepaalt het stadsdeel wat er met de camera's gebeurt. De operationele regie ligt echter bij de politie. De politie heeft dan ook een werkinstructie opgesteld. De politie in Amsterdam-West wenst, in tegenstelling tot in andere delen van de stad, niet direct op straat door de uitkijkers incidenten gemeld te krijgen. Daarom is ervoor gekozen dat de uitkijkers het politiebureau bellen bij incidenten. De politie houdt zich grotendeels afzijdig bij de organisatie en het gebruik van het cameratoezicht.
- Gebruik van beelden** Of de politie gebruikmaakt van camerabeelden in de opsporing, is bij het stadsdeel niet bekend. Wel is bekend dat het stadsdeel enkele malen door de recherche telefonisch verzocht is om beelden. Zij zijn verwezen naar het wijkteam. Uit politieregistraties blijkt dat er beelden zijn veiliggesteld. Dat is tussen 1 juli 2011 en 30 juni 2012 in totaal zes keer voorgekomen, dat wil zeggen: één keer per twee maanden.

3.1.2 Uitkijkers

- Regie politie** De uitkijkers menen, net als het stadsdeel, dat de betrokkenheid van de politie bij het cameraproject te wensen over laat. In tegenstelling tot wat gebruikelijk is in andere stadsdelen, zijn de uitkijkers in Amsterdam-West niet aanwezig bij politiebrieftings. Er is weinig contact met de politie. Dagelijks worden rapportages gestuurd en bij incidenten wordt er gebeld. Het gaat daarbij in principe om eenrichtingsverkeer. De politie neemt volgens de uitkijkers nooit zelf contact op. Bovendien zijn niet alle politieagenten op de hoogte van de werking van de camera's. Dat blijkt als enkele keren aan Trigion gevraagd wordt om beelden terug te kijken. Dat kan en mag Trigion niet. Op basis van de Wet politiegegevens is alleen de politie zelf hiertoe bevoegd. De politie heeft zelf toegang tot de beelden en heeft op basis van de Wet politiegegevens de bevoegdheid deze te gebruiken voor opsporingsdoeleinden.

Overlast	De overlast in het cameragebied valt volgens de uitkijkers mee. Er zijn af en toe grote groepen jongeren, maar die doen meestal niets strafbaars. De camera's lijken geen invloed te hebben op het gedrag van de jongeren op straat. Met name winkeliers verwachten er (in de ogen van de uitkijkers) echter veel van.
Techniek	Het systeem vertoont in 2012 nog steeds gebreken. Dat is met name te wijten aan de draadloze verbinding.
Gebruik van beelden	Camera's worden door Trigion met name gebruikt om jongerenoverlast of met jongerenoverlast gepaard gaande parkeeroverlast vast te stellen. Het doel van het cameratoezicht is handhaving van de openbare orde, maar in de praktijk bestaat bij de uitkijkers de indruk dat vaker sprake is van opsporing van strafbare feiten achteraf. Jongerenoverlast zal volgens de uitkijkers pas stoppen als er mensen ter plaatse zijn om toezicht te houden of er iets van te zeggen. De indruk bestaat bij hen niet dat jongeren zich iets van de camera's aantrekken. Daarnaast is niet elke vorm van jongerenoverlast goed met behulp van camera's vast te stellen: pas bij zichtbaar gedrag zullen de uitkijkers de politie bellen. Wat jongeren passanten naropen is niet met behulp van de camera's vast te stellen.

3.1.3 Politie

Preventie	Volgens de politie was in het cameragebied extra toezicht nodig. Na plaatsing van de camera's is een verandering waargenomen. De politie gelooft in de preventieve werking van camera's. De jongerenoverlast van beide camera-locaties heeft zich verplaatst naar andere gebieden. Met name op het Karel Doormanplein en omgeving is nu veel overlast van jongeren.
Meer camera's	De politie zou camera's graag verplaatsen naar nieuwe probleemlocaties. In het verleden is gebleken dat het verplaatsen van camera's een tijdrovende en dure aangelegenheid is. Een extra camera plaatsen lijkt gemakkelijker. Een camera op het Karel Doormanplein zou deze locatie onaantrekkelijk maken voor overlastgevende jeugd.
Regie politie	Er is weinig face-to-face-contact tussen de projectleider Cameratoezicht van de politie en de uitkijkers. Trigion belt de politie bij bijzonderheden/incidenten. Hoe het cameratoezicht verder door Trigion georganiseerd wordt, is bij de politie niet bekend. Trigion hoort terugkoppeling te krijgen van de politie. Dat gebeurt in de praktijk zelden in de hectiek van het politiewerk. Trigion werd daarom gevraagd zelf achteraf de politie te bellen voor resultaten van acties op grond van camerabeelden en deze te registreren. Tot voor kort was de afloop van een actie met de camera's niet altijd duidelijk.

3.2 Ondernemers

Veiliger, maar.. In het onderzoek zijn twaalf ondernemers bevestigd over het cameratoezicht in hun straat. Hen is in eerste instantie gevraagd naar hun ervaringen met betrekking tot de veiligheidssituatie in de cameragebieden. Tien van de twaalf ondervraagden vinden dat de situatie verbeterd is. Een respondent stelt dat dit niet zo is en een andere ondernemer weet het niet (hij zit er pas ongeveer een jaar). Er wordt door de meeste ondernemers gewezen op de verminderde overlast van hangjongeren. Dat komt volgens hen door maatregelen, waaronder cameratoezicht, maar ook door veranderingen in de buurt. Er woont en komt een ander publiek (jonger, hoger opgeleid) en het horeca-aanbod is veranderd (genoemd worden een eetcafé aan de De Rijngracht en de komst van een koffiezaak aan de Jan van Galenstraat op korte termijn). De overlast is niet helemaal weg, maar verplaatste zich van de winkelstraat naar omliggende straten. Dat komt het winkelklimaat ten goede. Toch zagen ondernemers ook de laatste tijd nog ernstige incidenten (schietpartij, overval) en verwachten zij dat in de winter dergelijke incidenten weer zullen voorkomen.

Continueren Ondernemers verwachten dat de camera's een bijdrage hebben geleverd aan de verbeterde situatie. Tien van de twaalf ondernemers geven aan voor het continueren van cameratoezicht te zijn. Elf van de twaalf ondernemers beschikken zelf over camera's. Daarvoor noemen zij verschillende redenen. De meeste ondernemers hebben ze voor hun eigen veiligheid. Anderen zien ze als bewijs bij voorkomende gevallen van diefstal of overlast.

Gevoel De geïnterviewde ondernemers onderstrepen vooral het belang van het creëren van een winkelomgeving waarin mensen graag terugkomen. Als zij nare dingen meemaken of zich onveilig voelen, zullen ze niet meer terugkomen. Veel ondernemers zijn ervan overtuigd dat het winkelend publiek zich veiliger voelt omdat er camera's zijn. Ondernemers hebben er dus een belang bij dat de camera's blijven hangen. Daarom is hen ook gevraagd of zij bereid zouden zijn mee te betalen aan het cameraproject.

Bijdrage Twee van de geïnterviewden kunnen hier geen antwoord op geven, omdat zij niet de eigenaar van de onderneming zijn. Zeven ondernemers geven aan niet mee te willen betalen. Deze (kleine) ondernemers geven aan daarvoor geen geld te hebben, zeker niet in tijden van crisis. Daarnaast vinden zij de openbare ruimte de verantwoordelijkheid van het stadsdeel. Ten slotte zijn er drie ondernemers die niet afwijzend staan tegen een bijdrage aan de camera's. Zij zien hierin een rol voor de ondernemersvereniging.

3.3 Bewoners

Als onderdeel van de evaluatie is een peiling onder bewoners gehouden. In augustus 2012 zijn brieven verspreid onder alle bewoners van het cameragebied (ongeveer 1250) met een link naar een korte enquête op het internet. Uiteindelijk hebben 67 bewoners de enquête ingevuld. We presenteren hier de bevindingen en zetten deze tegenover de bevindingen onder bewoners in 2010 en 2011 (in 2010 en 2011 werden respectievelijk 124 en 100 bewoners geënquêteerd). Deze gegevens vullen we aan met de scores op de subjectieve veiligheidsindex.

Bekendheid De bekendheid met de aanwezigheid van cameratoezicht in Amsterdam-West is in 2012 hoger dan in 2010 en 2011. In 2010 wist 54 procent van de bewoners dat er cameratoezicht was, in 2011 82 procent en in 2012 weet 84 procent dat er camera's hangen.

Slachtoffers Aan bewoners werd gevraagd of zij zelf in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer werden van criminaliteit en overlast in het cameragebied. 27 procent van de respondenten geeft aan dat zij slachtoffer zijn geweest. Dat was in 2010 nog 35 procent. Ongeveer een derde van de slachtoffers zegt (in 2012) aangifte te hebben gedaan.

Gevoel De subjectieve veiligheidsindex laat in het gebied Landlust een positieve ontwikkeling zien. In 2010 scoorde het gebied 96 op de index, het jaar erna 83 en in 2012 werd een score van 78 behaald. Daarmee krijgt het gebied, waar het cameragebied deel van uitmaakt, het predicaat veilig. De bewoners werden in de enquêtes ook gevraagd naar hun gevoelens van onveiligheid in het cameragebied. In 2010 voelde 46 procent zich er onveilig, in 2012 is dat veertig procent van de bevroegde bewoners. Voelen bewoners zich veiliger door de aanwezigheid van camera's? Meer dan de helft geeft in 2012 aan van wel (52%). In 2010 was dat vrijwel hetzelfde (50%).

Meningen Voor een succesvolle toepassing van cameratoezicht is het ten slotte belangrijk hoe bewoners tegenover het instrument staan en wat hun verwachtingen ervan zijn. Ook dat is in de enquête aan bod gekomen.

De meerderheid (70%) van de bewoners is voor cameratoezicht. Dat is ongeveer evenveel als in de voorgaande jaren (65%). In 2010 gaf 52 procent van de bewoners aan liever meer politie op straat te zien dan camera's. In de jaren daarna vond nog ongeveer veertig procent dat (42% in 2012).

Een steeds groter deel van de respondenten vindt cameratoezicht een aantasting van de privacy (28% in 2010, 21% in 2011 en 45% in 2012). In 2012 is daarop doorgevraagd. Vinden bewoners camera's, ondanks dat ze een inbreuk op de privacy vormen, toch een goed instrument? Zestig procent van de bewoners die stellen dat camera's een privacyinbreuk vormen, staat er desondanks positief tegenover.

Verwachtingen Ten slotte de verwachtingen van bewoners. Ongeveer 45 procent van de bewoners denkt dat cameratoezicht leidt tot minder criminaliteit. Dat percentage was ongeveer gelijk in 2010 (44%), maar lager in 2011 (34%). Een dergelijke ontwikkeling geldt ook voor het aantal mensen dat stelt dat problemen zich door cameratoezicht verplaatsen. In 2010 vond 54 procent dat het geval, in 2011 32 procent en in 2012 stelt 49 procent dat camera's het probleem verplaatsen.

Beelden worden tussen 15.00 uur en 24.00 uur live bekeken door de uitkijkers. Daarnaast bestaat 24 uur per dag de mogelijkheid dat de politie meekijkt. De politie doet dat echter niet op gezette tijden. Ongeveer 31 procent van de bewoners weet niet of beelden live bekeken worden. Zo'n 37 procent van de bewoners meent dat er op bepaalde tijden naar de beelden wordt gekeken. Vijf procent denkt dat dat altijd gebeurt en 27 procent denkt dat dat nooit gebeurt. De meerderheid (94%) denkt dat de politie de beelden uitkijkt, 43 procent gaat ervan uit dat het stadsdeel dat (ook) doet. De gemeente en particuliere beveiligers (beiden 13%) worden door bewoners minder vaak gezien als uitkijkers.

4 RESULTATEN VAN CAMERATOEZICHT

4.1 Veiligheidssituatie

4.1.1 Objectieve veiligheidsindex

De veiligheidsindex is in 2011 verbeterd ten opzichte van 2010. In 2010 scoorde het gebied Landlust, waar het cameragebied deel van uitmaakt, nog 81 op de index. In 2011 wordt een score van 70 behaald. Volgens de veiligheidsindex is dat nog steeds relatief veilig. Bij een score onder de 70 krijgt een gebied het predicaat veilig. Omliggende gebieden, zoals de Erasmusparkbuurt en de Frederik Hendrikbuurt, krijgen dat predicaat in 2011 al. Er is in de wijk een duidelijke verbetering van de veiligheidssituatie zichtbaar.

4.1.2 Aangiften

Die verbetering is ook terug te zien in het aantal aangiften in het cameragebied (zie tabel B1.1 in bijlage 1). Het aantal aangiften met betrekking tot de delicten waar het cameratoezicht zich op richt, daalt in 2011 ten opzichte van 2010 met 15 op jaarbasis. Met name auto-inbraken en vernielingen komen minder vaak voor. Wanneer we voor 2010 tot en met 2012 de periode van 1 januari tot 1 augustus vergelijken, is de verbetering nog sterker zichtbaar (tabel B1.2). Werden in 2010 nog 56 aangiften gedaan in die periode, in 2012 zijn dat er 30. Het aantal aangiften is dus bijna gehalveerd.

Vergeleken met de aangiften in het gehele gebied Landlust presteert het cameragebied beter. In het gehele gebied is een kleine verbetering zichtbaar in 2011 ten opzichte van 2010 (zie tabel B1.3).

4.1.3 Meldingen

Het aantal meldingen bij de politie met betrekking tot incidenten in het cameragebied laat eveneens een gunstige trend zien. Er zijn in 2011 ten opzichte van 2010 achttien meldingen minder. Met name het aantal (geluids)overlastmeldingen neemt af. Het aantal meldingen van jongerenoverlast in het cameragebied blijft grotendeels gelijk (tabel B1.4). Wanneer dezelfde periode (januari tot en met juli) bekeken wordt in drie jaren op rij is ook een positieve trend zichtbaar (tabel B1.5). Wat met name opvalt, is dat er minder overlast van personen gemeld wordt (2010: 23 keer, 2011: 20 keer, 2012: 13 keer).

Het aantal meldingen van overlast en burengerucht is ook geregistreerd op wijkniveau (tabel B1.6). In het gebied Landlust neemt de overlast in 2011 zeer licht af ten opzichte van 2010. In het cameragebied gaat het beter.

4.1.4 Incidenten

Ten slotte is het aantal geregistreerde incidenten geanalyseerd (tabel B1.7 en B1.8). Ook hier treedt in de laatste drie jaar een verbetering op. Met name het type delicten waar het cameratoezicht (maar ook de overige maatregelen in het gebied) op gericht is, laat verbeteringen zien. Er worden minder auto-inbraken, vernielingen en mishandelingen geregistreerd. In 2012 is het aantal geregistreerde incidenten bijna gehalveerd ten opzichte van dezelfde periode in 2010.

4.2 Duiding ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen in het cameragebied zijn:

- minder (jongeren)overlast en vernielingen;
- minder auto-inbraken.

In het cameragebied is een duidelijke vermindering van jongerenoverlast (en daarmee gepaard gaande vernielingen) waarneembaar. De overlast in de gehele wijk is echter nauwelijks verminderd. Er lijkt sprake te zijn van een verplaatsing van het probleem. Ook de politie en ondernemers geven dat aan. Waar jongeren zich eerst in de straten ophielden waar de camera's hangen, hebben zij zich verplaatst naar andere straten/pleinen in de wijk. Dat was volgens de politie ook te verwachten op grond van ervaringen elders. De indruk bestaat bij sommigen dat jongeren niet graag in het zicht van de camera's staan. Ondernemers geven echter ook aan dat de politie vaker aanwezig is en jongeren in de winkelstraten naar legitimatie vraagt. Dergelijke maatregelen zullen zeker (ook) bijgedragen hebben aan de verplaatsing van de overlast. Op grond van de schaarse camerabeelden van incidenten wordt al anderhalf jaar relatief weinig actie ondernomen. Daarom is een effect van politieoptreden op straat naar aanleiding van camerabeelden niet te verwachten. De preventieve werking van de camera's is moeilijk aan te tonen. Het algemene inzicht uit onderzoek naar preventieve effecten is dat deze slechts optreden voor specifieke dadergroepen. Personen onder invloed, maar ook jongeren, trekken zich in de regel weinig aan van (alleen) de aanwezigheid van camera's. Zodra zij merken dat de politie actief gebruikmaakt van de camera's, zullen zij hun gedrag wel aanpassen of zich verwijderen.¹ Op grond van de praktijkervaring in combinatie met inzichten uit de literatuur valt te zeggen dat de aanwezigheid van politie en toezichthouders een groter effect heeft gehad op de jongerenoverlast dan de aanwezigheid van de camera's.

Een iets ander verhaal geldt voor auto-inbraken. Er kan van uitgegaan worden dat hier sprake is van berekenende potentiële daders, die zich op dit punt wel laten weerhouden van het plegen van een delict in het zicht van een camera.

¹ A. van Schijndel, A. Schreijenberg, G.H.J. Homburg & S. Dekkers (2012). *Daders over cameratoezicht*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap.

4.3 Doelbereik

De doelstellingen van het cameraproject worden deels wel en deels niet gehaald. In tabel 4.1 geven we aan hoe er ten aanzien van de opgestelde doelen gepresteerd wordt en in waar dit rapport daar uitspraken over doet.

Tabel 4.1 Doelstellingen, realisatie en vindplaats in rapport

Hoofddoelen	Gehaald	Paragraaf
Objectieve veiligheidsindex verbeterd	Ja	4.1
Slachtofferschap verbeterd	Ja	3.3 en 4.1
Minder onveiligheidsgevoelens	Nee	3.3
Subdoelen	Gehaald	
1. Preventief effect	Onbekend	4.1
2. 75% bewoners bekend met camera's	Ja	3.3
3. Inzet op straat effectiever door live toezicht	Nee	2.5
4. Opgenomen beelden door de politie gebruikt als bewijsmateriaal	Ja	2.5
5. Aantal septs bij gebrek aan bewijs daalt met 10%	Onbekend	2.5
6. Beelden in 50% van de waargenomen incidenten die tot strafzaak leiden	Nee	2.5
7. 75% van de beelden waargenomen incidenten bruikbaar voor opsporing	Nee	2.5
8. Na aangifte in 75% van de gevallen beelden opgevraagd door politie	Nee	2.5
9. Verbetering van de informatiepositie van gemeente en politie	Nee	2.3
10. Storingen worden binnen 48 uur verholpen	Nee	2.4
11. Verplaatsingen van camera's vinden binnen 24 uur plaats	Nee	Evaluatie 2011
12. Alle live waargenomen geweldsincidenten doorgegeven aan politie	Nee	2.4 en 2.5
13. Bij prioritaire incidenten in 80% van de gevallen opvolging door politie	Nee	2.5
14. Na meldingen is de politie er in 75% van de gevallen binnen 10 minuten	Onbekend	2.5

Twee van de drie hoofddoelen worden bereikt. Dit kan toegeschreven worden aan het pakket van maatregelen dat in het gebied is uitgevoerd. Omdat met behulp van camera's weinig (ernstige) incidenten waargenomen worden en opvolging op straat, mede als gevolg daarvan, uitblijft, ligt het niet voor de hand dat de camera's sterk aan de positieve ontwikkeling hebben bijgedragen.

Ruim twee derde van de subdoelen (9 van de 14) worden niet gehaald en van drie is het onbekend of ze gehaald worden. Twee doelen worden wel gehaald:

- 75 procent van de bewoners is bekend met cameratoezicht (84%);
- opgenomen beelden worden door de politie gebruikt als bewijsmateriaal.

Bij de laatste doelstelling is de kanttekening te plaatsen dat het om kleine aantallen gaat. De politie maakt in een jaar tijd zes keer, dus één keer per twee maanden, gebruik van camerabeelden.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Hoofdconclusie

De belangrijkste vraag die dit onderzoek moet beantwoorden, is of het continueren van cameratoezicht in Amsterdam-West voor de hand ligt. Aan de hand van het beslisinstrument dat we daartoe ontwikkelden (zie bijlage 2), komen we tot de volgende conclusie:

Minder incidenten	In het gebied komen weinig incidenten voor en minder dan in de periode voordat de camera's geplaatst werden. Er is een breed pakket aan veiligheidsmaatregelen toegepast en de veiligheidssituatie in de buurt is over het algemeen sterk verbeterd. De camerabeelden worden veelvuldig uitgekeken, maar er worden weinig incidenten waargenomen.
Verbetering verwacht	Er zijn geen aanwijzingen dat de situatie in het gebied zal verslechteren. Eerder integendeel: de politie heeft sterk ingezet op de aanpak van jeugdgroepen, die nu niet meer in het cameragebied actief zijn (overigens wel enkele straten verder). Ook het voorzieningenniveau en de leefbaarheid laten een verbetering zien.
Veiliger gevoel	De camera's hebben een effect op de subjectieve veiligheid. Bewoners en ondernemers voelen zich veiliger door de camera's. Ondernemers wijzen op het belang van de camera's voor een aantrekkelijk winkelgebied waarin mensen zich prettig voelen. De meerderheid van hen vindt wel dat dat een verantwoordelijkheid van de overheid is.
Opvolging Minimaal	Er worden echter steeds minder incidenten waargenomen. Beelden worden erg weinig gebruikt voor directe opvolging op straat. Wel zijn in een jaar tijd zes keer beelden van ernstige incidenten teruggezocht door de politie. De beelden zijn gebruikt in opsporingsonderzoek en bruikbaar geacht als bewijs.

5.2 Beantwoording onderzoeksvragen

1. In hoeverre zijn de doelstellingen van het cameratoezicht gehaald?

De hoofddoelstellingen zijn op een na gehaald. Deze doelstellingen zijn echter zo algemeen dat niet duidelijk is of camera's eraan bijgedragen hebben. Van de veertien, meer concrete, subdoelstellingen werden er twee gehaald:

- bewoners weten dat er camera's hangen;
- de politie gebruikt de camera's voor opsporing.

2. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast zijn met het cameratoezicht geconstateerd en op welke manier is daar opvolging aan gegeven?

Er wordt voornamelijk jongerenoverlast gezien. In totaal wordt de politie in anderhalf jaar tijd bij 31 verschillende incidenten door uitkijkers gebeld. In achttien gevallen komt de politie volgens de registratie van de uitkijkers ter plaatse, gemiddeld anderhalf keer per maand.

3. Hoe zijn het uitkijken van de camerabeelden en de opvolging die daaraan gegeven wordt door politie en uitkijkers georganiseerd? Zijn er verbeterpunten?

Het stadsdeel, de politie en de uitkijkers hebben een maandelijks overleg. Niet alle partijen zijn daarbij altijd aanwezig. Verder is er weinig afstemming over de operationele gang van zaken. De huidige projectleiders vanuit het stadsdeel en de politie zijn niet op de hoogte van de exacte werkzaamheden van de uitkijkers van Trigion. De algemene indruk is dat er niet actief wordt samengewerkt.

4. Wat zijn de ervaringen van professionals met het cameratoezicht?

De uitkijkers en de politie ervaren veel storingen. De uitkijkers meldden in anderhalf jaar tijd bijna zeventig defecten. In de maanden april, mei, juni en begin juli 2012 registreerde de politie achttien defecten. Dat maakt het lastig werken met de camera's. Bij ongewijzigde techniek (draadloze verbinding met tussenzenders) zal de stabiliteit van het systeem waarschijnlijk niet verbeteren.

De uitkijkers ervaren dat de jongeren zich weinig aantrekken van de camera's. De politie stelt dat de jongerenoverlast zich, door de aanwezigheid van de camera's, heeft verplaatst.

5. Wat zijn de ervaringen van buurtbewoners en ondernemers met het cameratoezicht?

Ondernemers vinden het goed dat er camera's zijn. Met name het veiligheidsgevoel van het winkelend publiek, zodat mensen terugkomen naar de straat, en hun eigen veiligheid in donkere maanden worden als argument genoemd.

Ongeveer 84 procent van de bewoners is bekend met het cameratoezicht. Meer dan de helft van de bewoners voelt zich veiliger door cameratoezicht. Meer dan een kwart van de bewoners denkt echter dat beelden nooit live uitgekeken worden. Een deel van de bewoners ervaart een inbreuk op de privacy, maar ook de meerderheid van hen vindt camera's desondanks een goed middel.

6. Welke mogelijkheden zijn er voor publiek-private samenwerking in het cameraproject Jan van Galenstraat?

De meeste ondernemers willen niet meebetalen. Drie van de tien bevroegden wil dat wel, mits de meerderheid van de leden van de ondernemersvereniging akkoord is en ook meebetaalt.

7. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast doen zich voor in het cameragebied en de omliggende gebieden? Hoe ontwikkelt de problematiek zich door de tijd?

De problemen in het cameragebied verminderen. Vooral auto-inbraken, jongerenoverlast en vernielingen komen minder voor. Mede op deze delicten zijn de maatregelen in het gebied gericht.

8. Wat zijn de effecten van het cameratoezicht in termen van handhaving, criminaliteit en veiligheid?

De effecten van de camera's kunnen niet los worden gezien van de andere maatregelen om de veiligheidssituatie in het gebied te vergroten. Omdat de camera's beperkt worden gebruikt voor directe handhaving op straat is het niet waarschijnlijk dat hun effect op de handhaving van de openbare orde groot is. Beelden zijn maar weinig (zes keer) gebruikt in onderzoeken naar criminele activiteiten. Of dit uiteindelijk tot vervolging heeft geleid, is niet bekend.

5.3 Advies

Alle informatiebronnen die input waren voor deze evaluatie laten een eenduidig algemeen beeld zien:

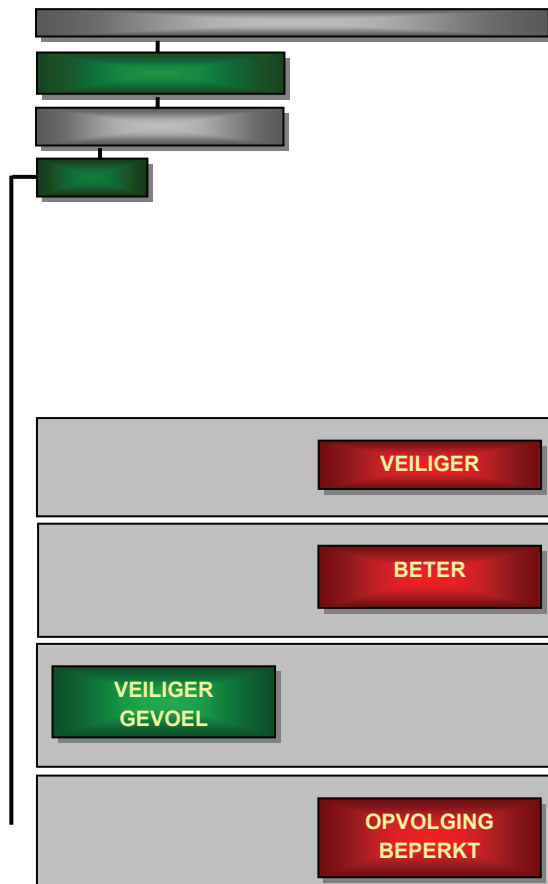
- het cameragebied is veiliger geworden: de incidenten waarop het cameratoezicht (en andere maatregelen) gericht is, zijn verminderd en jongerenoverlast is verplaatst;
- de bijdrage van de camera's daaraan is beperkt: camera's registreren weinig incidenten en camerabeelden worden weinig gebruikt;
- er zijn (nog steeds) veel technische storingen;
- de in 2011 gesignaleerde organisatorische knelpunten bestaan nog steeds.

Dat algemene beeld leidt tot de conclusie dat cameratoezicht in Amsterdam-West niet langer proportioneel is om de openbare orde te handhaven. We komen tot die conclusie met behulp van het beslisinstrument (zie figuur 5.1). Net zoals veel andere maatregelen is cameratoezicht een tijdelijke maatregel. Van het gehele pakket maatregelen dat eind 2010 is ingevoerd, zijn er nog vier lopende maatregelen in 2012, waaronder cameratoezicht. De verbeterende veiligheidssituatie heeft geleid tot het staken van de eerdere maatregelen. Het cameratoezicht kan om die reden ook gestaakt worden, des te meer omdat het

al anderhalf jaar niet actief gebruikt wordt. Waar problemen zich weer voordoen, zijn er andere (reeds afgelopen) maatregelen die opnieuw toegepast kunnen worden. Blijft de problematiek onverminderd ernstig, dan is er weer ruimte voor camera's.

Overigens zou het afbouwen van het cameraproject in Amsterdam-West niet per definitie inhouden dat cameratoezicht in de winkelstraat of op andere probleemlocaties niet mogelijk is. Er bestaan bijvoorbeeld mogelijkheden voor ondernemers om camera's te gebruiken om hun winkel en een (zeer beperkt) deel van de openbare ruimte te bewaken (wettelijke basis: Wet bescherming persoonsgegevens). Ook de politie kan in het kader van de opsporing zelfstandig camera's inzetten waar nodig op grond van artikel 2 van de Politiewet.

Figuur 5.1 Visualisatie afweging beslisinstrument

BIJLAGEN

BIJLAGE 1
Tabellen
Tabel B1.1 Aantal aangiften in cameragebied (2010, 2011 en 2012 t/m juli)

Incident	2010	2011	2012 t/m juli
Diefstal/inbraak woning	22	15	13
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	21	20	8
Diefstal van motorvoertuigen	5	7	2
Mishandeling	8	8	3
Straatroof	3	0	2
Overval	3	1	0
Vernieling cq. zaakbeschadiging	23	19	2
Totaal	85	70	30

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO

Tabel B1.2 Aantal aangiften in cameragebied 2010-2012 (vergelijking periode januari t/m juli)

Incident	2010	2011	2012
Diefstal/inbraak woning	10	9	11
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	16	11	8
Diefstal van motorvoertuigen	3	4	2
Mishandeling	6	2	3
Straatroof	2	0	2
Overval	2	1	1
Vernieling cq. zaakbeschadiging	17	13	2
Totaal	56	40	30

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO

Tabel B1.3 Aantal aangiften in gebied Landlust in 2010 en 2011

Incident	2010	2011
Diefstal/inbraak woning	150	121
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	343	253
Diefstal van motorvoertuigen	208	292
Mishandeling	59	68
Straatroof	23	9
Overval	9	4
Vernieling cq. zaakbeschadiging	101	100
Totaal	893	847

Bron: Veiligheidsindex

Tabel B1.4 Aantal meldingen in cameragebied (2010, 2011 en 2012 t/m juli)

Melding	2010	2011	2012 t/m juli
Bedreiging	0	1	0
Mishandeling	0	0	4
Drugs/drankoverlast	6	7	0
Overlast uitgaansgelegenheid/horeca	0	1	0
Burengerucht (relatieproblemen)	62	49	0
Geluid	0	0	24
Overlast	35	27	16
- waarvan jongerenoverlast	17	15	1
- waarvan overlast door personen (cat. 2012)	-	-	12
Totaal	103	85	51

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO (de registratiecategorieën zijn in februari 2012 aangepast. De categorie jongerenoverlast komt minder vaak voor, maar zal waarschijnlijk geregistreerd zijn onder overlast door personen)

Tabel B1.5 Aantal meldingen in cameragebied 2010-2012 (vergelijking periode januari t/m juli)

Melding	2010	2011	2012
Overlast personen (inclusief jeugd)	23	20	13
Bemiddeling	3	0	3
Geluidsoverlast	36	31	28
Twist	2	3	4
Zwerver	2	1	0
Vuurwerkoverlast	1	0	2
Weersinvloeden	1	0	0
Bedreiging	0	1	0
Verontreiniging	0	0	1
Totaal	68	56	51

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO

Tabel B1.6 Aantal meldingen overlast in gebied Landlust in 2010 en 2011

Meldingen	2010	2011
Overlast	157	151

Bron: Veiligheidsindex

Tabel B1.7 Aantal geregistreerde incidenten in cameragebied (2010, 2011 en 2012 t/m juli)

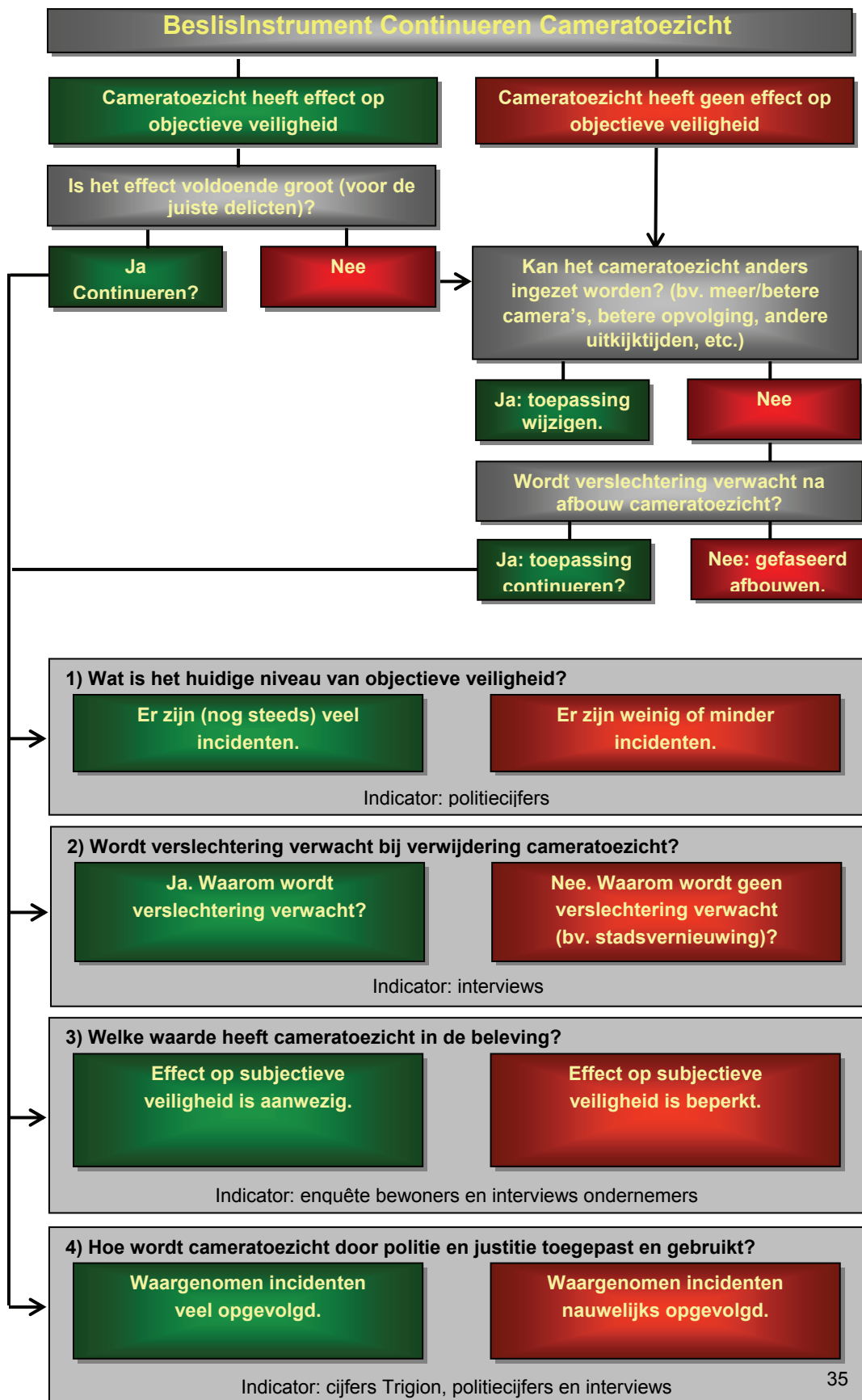
Incident	2010	2011	2012 t/m juli
Diefstal/inbraak woning	26	17	10
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	19	19	9
Diefstal van motorvoertuigen	7	8	2
Mishandeling	24	23	11
Straatroof	1	0	1
Overval	1	1	1
Vernieling cq. zaakbeschadiging	26	24	4
Totaal	104	92	38

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO

**Tabel B1.8 Aantal geregistreerde incidenten in cameragebied 2010-2012
(vergelijking periode januari t/m juli)**

Incident	2010	2011	2012
Diefstal/inbraak woning	12	9	10
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	15	11	9
Diefstal van motorvoertuigen	4	4	2
Mishandeling	17	16	11
Straatroof	1	0	1
Overval	1	1	1
Vernieling cq. zaakbeschadiging	20	17	4
Totaal	70	58	38

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland, CIO

BIJLAGE 2

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl